

طبقه بندی ماشین آلات

و

قطعات آنها

در نمانکلاتور سیستم هماهنگ شده

سرشناسه : بهشتیان ، سید محمود ، ۱۳۲۴ -
 عنوان و نام پدیدآور : طبقه بندی ماشین آلات و قطعات آنها در نمانکلاتور سیستم هماهنگ شده /
 مولف سید محمود بهشتیان ، محمد رضا اشتری
 مشخصات نشر : تهران : میراث اهل قلم ، ۱۳۹۱ .
 مشخصات ظاهری : ۲۷۰ ص .
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۳۲۷-۴۶-۴
 وضعیت فهرست نویسی : فیا
 موضوع : ماشین آلات - رده بندی
 موضوع : قطعات ماشین آلات - رده بندی
 شناسه افزوده : اشتری ، محمد رضا ، ۱۳۶۲ -
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۱ ط ۲ الف / TJ۱۰۴۰
 رده بندی دیویی : ۶۲۱/۸۱
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۰۸۰۸۳۸

طبقه بندی ماشین آلات و قطعات آنها در نمانکلاتور سیستم هماهنگ شده

مولف : سید محمود بهشتیان

محمد رضا اشتری

نوبت چاپ : چاپ اول زمستان ۱۳۹۲

شابک : ۹۸۷-۶۰۰-۶۳۲۷-۴۶-۴

گمرک جمهوری اسلامی ایران

قطع : وزیری
 شماره ثبت : ۳۰۰ نسخه
 ۳۰۰ تومان
 کلیه حقوق برای چاپ به زبان فارسی متعلق به گمرک جمهوری اسلامی ایران می باشد

تهران: خیابان شهید بهشتی، بعد از میرعماد روبروی مصلی، گمرک جمهوری اسلامی ایران

تلفن: ۸۲۹۹۱-۸۸۵۰۱۴۳۶-۷

فهرست

۱	مقدمه
	بخش اول
۵	کلیات
	بخش دوم
۱۲	چگونگی طبقه‌بندی «اجزاء و قطعات» و «ملزومات» (یادداشت ۲ قسمت شانزدهم)
	بخش سوم
۳۱	دیگر یادداشت‌های قسمت شانزدهم
	بخش چهارم
۴۰	قاعده ۲ (الف)
	بخش پنجم
۵۷	فصل ۸۲ سی‌هشتم هماهنگ شده کلیات
	بخش ششم
۶۱	یادداشت‌های توضیحی فصل ۸۲ به زبان انگلیسی
	بخش هفتم
۷۸	تصاویر کالاهای فصل ۸۲
	بخش هشتم
۱۹۰	یادداشت‌های توضیحی فصل ۸۳ به زبان انگلیسی
	بخش نهم
۲۰۱	تصاویر کالاهای فصل ۸۳
۲۲۰	فهرست منابع

مقدمه:

گرچه موضوع این کتاب "طبقه‌بندی ماشین آلات و قطعات آنها در نمانکلاتور سیستم هماهنگ شده می‌باشد، ولی مقدماً به معرفی دو نهاد مهم بین‌المللی در مسائل آماری و چند نمانکلاتور (سیستم طبقه‌بندی) مربوط به آنها که به نحوی در ارتباط با "سیستم هماهنگ شده" بود و مورد استفاده برخی از سازمانهای دولتی می‌باشد، پرداخته می‌شود.

اطلاعات آماری رسمی و منظم، اساس لازم برای توسعه اقتصادی، جمعیت‌شناسی، حفظ محیط زیست، توسعه انرژی، بهداشت ... است. برای جمع‌آوری و انتشار آمار بخصوص در سطح جهانی، باید تعاریف، روشها و طبقه‌بندی‌های بین‌المللی استاندارد وجود داشته باشد. کمیسیون آماری ملل متحد (UNSC)^۱ و بخش (واحد) امور آماری ملل متحد (UNSD)^۲ که ذیل معرفی می‌گردند، دو نهاد مهم بین‌المللی زیر مجموعه سازمان ملل می‌باشند که در راس سیستم جهانی آمار قرار داشته، و علاوه بر تدوین استانداردها، رویه‌ها و آموزش مسائل آماری، سالانه صدها کتاب، جزوه و بروشور در زمینه‌های آماری منتشر می‌نمایند.

- کمیسیون آماری ملل متحد (UNSC): این واحد یکی از کمیسیون‌های مهم و کاربردی ملل و در راس سیستم جهانی آمار است که زیر نظر کمیسیون اقتصادی - اجتماعی فعالیت می‌کند. اعضاء این کمیسیون به تعداد ۲۴ کشور است که از بزرگترین متخصصین آمار کشورهای عضو ملل متحد به صورت دوره ای برای مدت ۴ سال انتخاب می‌شوند. اعضاء مزبور هر سال یک اجلاس ۴ روزه در مقر ملل متحد در نیویورک برگزار می‌کنند. وظیفه این کمیسیون که در سال ۱۹۴۷ (۲ سال پس از تاسیس ملل متحد) ایجاد گردید، هماهنگی، ارتقاء و پردازش مسائل آماری بین‌المللی، ملی (کشورهای عضو) و همچنین مسائل آماری سایر آژانس‌های زیر مجموعه ملل متحد است. در واقع این کمیسیون سیاست‌گذار است و بازوی اجرایی آن UNSD می‌باشد.

- بخش امور آماری ملل متحد (UNSD): یکی از واحدهای اجرایی ملل متحد می‌باشد که در راستای سیاستهای ملل متحد بخصوص "کمیسیون آماری" (UNSC) فعالیت و وظیفه آن تدوین استانداردها، ضوابط فعالیت‌های آماری، گردآوری و انتشار اطلاعات آماری جهانی، کمک به کشورها و راهنمایی آنها در زمینه گردآوری آمار، ... می‌باشد. ادارات ملی آمار کشورها (از جمله مرکز آمار جمهوری اسلامی ایران) با این واحد در ارتباط می‌باشند.

- طبعاً برای گردآوری آمار در هر زمینه ای باید بدو موضوع آن دسته بندی و طبقه‌بندی شود. از میان طبقه بندی های گوناگون (نمانکلاتورها یا مجموعه های اسمی) آنچه مربوط به طبقه بندی محصول (کالا و خدمت) بوده و به نحوی در ارتباط با جدول طبقه‌بندی "سیستم هماهنگ شده" می‌باشد، می‌توان به جداول طبقه‌بندی BEC, CPC, SITC, ISIC اشاره نمود که قبل از توضیح مختصر درخصوص هر یک به چند اصطلاح مرتبط پرداخته می‌شود:

• خانواده بین‌المللی طبقه‌بندی‌های اقتصادی و اجتماعی: سیستم‌های مختلف طبقه‌بندی هر یک به منظورهایی خاص تدوین شده‌اند طبعاً اطلاعات گردآوری شده براساس یکی از آنها می‌تواند بعضاً به عنوان اطلاعات اولیه (DATA) در دیگری مورد استفاده قرار گیرد. فرضاً اطلاعات بسیار ارزشمندی توسط گمرکات از کالاهای ورودی و صادراتی بهنگام عبور از مرزها و براساس کدهای سیستم هماهنگ شده جمع‌آوری می‌شود که می‌تواند در جمع‌آوری آمار کالاها براساس سیستم طبقه‌بندی BEC (که در آن کالاها براساس ماده اولیه، واسطه‌ای و سرمایه ای طبقه‌بندی شده اند) یا سیستم طبقه‌بندی ISIC (براساس فعالیت اقتصادی) مورد استفاده قرار گیرد. بنابراین خانواده بین‌المللی طبقه‌بندی‌های اقتصادی و اجتماعی (یا خانواده طبقه‌بندی‌های بین‌المللی اقتصادی و اجتماعی) شامل آن سیستم‌های طبقه‌بندی است که در لیست موجودی (INVENTORY) سازمان ملل به ثبت رسیده و تحت راهنمایی‌ها و تصویب کمیسیون

1. UNSC = UNITED NATIONS STATISTICAL COMMISSION

2. UNSD = UNITED NATIONS STATISTICS DIVISION

آماري ملل متحد مي باشند. تعداد اين سيستم هاي طبقه بندي بسيار زياد و در زمينه هاي مختلف کالا، هزينه ها (اعم از دولتي يا مصارف شخصي)، اشتغال، استخدام، آموزش، محيط زيست، کشورها و مناطق... مي باشد، که توسط سازمان هاي مسئول مربوطه تدوين گردیده ولی آنچه در ارتباط با مسائل اقتصادي و تجارت مي باشد، مي توان به سيستم هاي طبقه بندي BEC, SITC, ISIC, CPC (تدوين شده توسط سازمان ملل) و سيستم طبقه بندي H.S. (سيستم هماهنگ شده تدويني سازمان جهاني گمرک) اشاره نمود. چنين مکانیسمي علاوه بر صرفه جويي امکان ايجاد جداول تطبيقي بين آنها، امکان شرکت در جلسات بازرگري هر يك از اين سيستم ها، انعکاس اصلاحات و نيازهاي هر کدام در ديگري و نتيجه تاً هماهنگي بين آنها را به وجود مي آورد.

• متولي يا سرپرست (CUSTODIAN) - تحولات سريع تجارت و ورود هر روزه کالاهای جديد و حذف کالاهای موجود از بازار باعث مي گردد، که سيستم هاي طبقه بندي پيوسته به روز درآمده و لزوماً با نيازهاي زمان منطبق گردند. عدم توجه به اين مساله باعث گرديد که نامانکلاتور زنو (تدويني جامعه ملل در سال ۱۹۳۱) به لحاظ نداشتن متولي و فقدان مکانیسم اصلاح عملاً نتواند به وظائف خود به عنوان يك سيستم طبقه بندي کالائي بين المللي عمل نمايد و لذا استقبال عام از آن بعمل نيامد. به اين ترتيب سيستم هاي طبقه بندي تحت سرپرستي سازمان هاي مربوطه بود (مثلاً سرپرست طبقه بندي بهداشتي (WHO)، مسائل کارگري ILO، اقتصادي UNSC و سرپرست (SPONSOR)، طبقه بندي H.S.، سازمان جهاني گمرک است) که پيوسته اصلاح و آنها را به روز در مي آورند.

• طبقه بندي هاي مرجع (REFERENCES) - برخي از سيستم هاي طبقه بندي مرجع مي باشند (مثل HS, CPC, ISIC...) که بعضي از سيستم هاي طبقه بندي ديگر از آنها مشتق (DERIVE) مي شوند مثل (BEC, SITC...) يا طبقه بندي محلي و منطقه اي به آنها وابسته (RELATE) مي باشند (مثلاً سيستم تعرفه بندي اکثر کشورهاي دنيا وابسته و منطبق با سيستم طبقه بندي HS است) که يك طبقه بندي مرجع است.

اکنون پس از بررسي کليات و چند اصطلاح فوق توضيح مختصري راجع به ۴ سيستم طبقه بندي بين المللي مرتبط با مسائل اقتصادي و تجاري تدويني سازمان ملل که به نحوي با HS تدويني سازمان جهاني گمرک مرتبط است، ارائه مي گردد:

۱- طبقه بندي بين المللي نمونه صنعتي از کليه فعاليتهاي اقتصادي (ISIC)^۳: اين سيستم طبقه بندي بين المللي توسط UNSD تدوين و همانطور که از نام آن پيدا است، فعاليتهاي اقتصادي (مثل: حمل و نقل، انبارداري، بیمه، مالي، خواربار و مواد خوراكي، لوازم منزل، ارتباطات، خدمات اموال غير منقول، اداري، عمده فروشي، خرده فروشي، ...) را طبقه بندي مي نمايد. معمولاً در ايران وزارت صنعت، معدن و تجارت و يا سازمان امور مالياتي براي مشخص شدن رشته فعاليت اقتصادي از اين سيستم طبقه بندي مرجع استفاده مي کنند. مثلاً سازمان امور مالياتي يکي از اطلاعاتي که براي صدور کد اقتصادي مطالبه مي نمايد، اطلاعات فعاليت براساس طبقه بندي ISIC مي باشد. ISIC فعاليتهاي کالائي و خدماتي را در ۲۱ قسمت کلي با حروف الفبا (A) تا (U) دسته بندي، و سپس آنها را با کدهاي دورقمي (از ۰۱ تا ۹۹) به فرعي تقسيم نموده است (مثلاً فعاليتهاي ماهي گيري و آبرزي با کد ۰۳ يا خدمات و فعاليتهاي خدمات مسافري و توريستي با کد دو رقمي ۷۹ مشخص گردیده) و متعاقباً آنها را با جزئيات بيشتري طبقه بندي نموده (مثلاً ۰۳ مربوط به ماهي گيري و آبرزي را به دو فعاليت ۰۳۱ ماهي گيري و ۰۳۲ آبرزي تقسيم) و در نهايت با اضافه نمودن یک شماره ديگر به آنها (در مجموع با کد ۴ رقمي) رشته خاص فعاليت اقتصادي مشخص گردیده (مثلاً فعاليت ماهي گيري ۰۳۱ به دو شماره فرعي ماهي گيري از دريا ۰۳۱۱ و در آبهاي شيرين ۰۳۱۲ تقسيم شده است). در نهايت در زير هر کدام توضيحاتي نيز ارائه گردیده است. SITC تا کنون چهار بار مورد تجديد نظر قرار گرفته است.

۲- طبقه‌بندی مرکزی محصول (CPC)^۴: این سیستم طبقه‌بندی محصولات را طبقه‌بندی می‌کند. محصول (PRODUCT) شامل دو بخش کالا و خدمات می‌شود. فرق آن با ISIC این است که CPC محصول ولی ISIC نوع فعالیت را طبقه‌بندی می‌نماید. CPC که معمولاً مورد استفاده مرکز آمار است کالا و خدمات را در ده قسمت کلی (SECTION) با کدهای ۰ تا ۹ (۵ دسته مربوط به کالا و ۵ دسته مربوط به خدمات) دسته‌بندی و سپس آنها را با کدهای دو رقمی ۰۱ تا ۹۹ به ۱۰۰ بخش (DIVISION) (مثلاً محصولات کشاورزی، باغداری، جنگل‌داری، ماهیگیری، ...) تقسیم و بخش‌ها متعاقباً به گروه (GROUP) با کدهای سه رقمی (مثلاً بخش محصولات کشاورزی ۰۱۱ غلات، ۰۱۲ سبزیجات، ۰۱۳ میوه‌جات، ...) یا خدماتی مانند تشییع جنازه و دفن با کد یا گروه ۹۷۳ یا خدمات بدن و آرایشگری با کد ۹۷۲) تقسیم گردیده‌اند. این سیستم طبقه‌بندی تاکنون سه بار مورد تجدید نظر قرار گرفته است.

۳- طبقه‌بندی براساس طبقات کلی اقتصادی BEC^۵: این سیستم طبقه‌بندی همانطور که قبلاً عنوان گردید یک طبقه‌بندی مرجع نیست بلکه مشتق از سایر سیستم‌های طبقه‌بندی است. BEC فعالیت‌های اقتصادی و کالاها را در ۷ طبقه کلی و معمولاً براساس میزان فرآوری (مثلاً مواد اولیه، پردازش شده، کالاهای سرمایه‌ای، کالاهای مصرفی، ...) تقسیم می‌کند. براساس این سیستم طبقه‌بندی می‌توان مثلاً کالاهای وارده را مشخص نمود که چه مقدار ماده اولیه، چه مقدار واسطه‌ای یا چه میزان سرمایه‌ای بوده است. یک اصطلاح بین‌المللی به نام "سیستم حسابهای ملی" (SNA)^۶ وجود دارد، که آمار کلی اقتصادی یک کشور (مثل درآمد ملی، سرانه، ...) را تهیه و منتشر می‌کند. در ایران نیز بانک مرکزی این آمارها را تهیه و انتشار می‌دهد که توسط "دایره حسابهای ملی" زیر مجموعه اداره بررسی‌های اقتصادی بانک مرکزی انجام می‌شود و برای تعیین ترکیب واردات (مثلاً مواد اولیه، واسطه‌ای، سرمایه‌ای، ...) از این سیستم طبقه‌بندی (BEC) استفاده می‌شود.

۴- طبقه‌بندی نمونه تجارت بین‌المللی (SITC)^۷: این سیستم طبقه‌بندی که خیلی شبیه به سیستم هماهنگ شده می‌باشد کالاها را در ده قسمت (از ۰ تا ۹) و بعد به بخش و سپس گروه با کد ۳ رقمی تقسیم‌بندی می‌نماید. در ایران SITC معمولاً توسط مرکز آمار ایران برای جمع‌آوری آمار کالای وارده و صادره برای اعلام به سازمان ملل به منظور تهیه آمار کل واردات و صادرات جهانی استفاده می‌گردد. این سیستم طبقه‌بندی به منظور انطباق با سایر سیستم‌ها به ویژه HS تاکنون ۴ بار اصلاح شده است.

همانطور که قبلاً معروض گردید هدف این متون روشن کردن بخشی از سیستم‌های هماهنگ شده یعنی نحوه طبقه‌بندی "ماشین‌آلات و قطعات آنها" می‌باشد که ضرورتاً به مسائل جانبی و چند نمانکلاتور مرتبط پرداخته شد، که البته به دلیل رعایت اختصار ممکن است نارسائی‌هایی داشته باشد. اکنون در این مقدمه چند مطلب راجع به سیستم هماهنگ شده و روش تدوین این کتاب ارائه می‌گردد:

الف- سیستم طبقه‌بندی HS دقیق‌ترین متون طبقه‌بندی کالائی می‌باشد که تاکنون تدوین شده است. زیرا این سیستم چند منظوره علاوه بر جمع‌آمار آمار اساس تعرفه‌های گمرکی در ۱۴۴ کشور جهان و ۹۸٪ تجارت جهانی است که براساس آن حقوق و عوارض توسط گمرکات وصول می‌گردد. اگر سایر جداول طبقه‌بندی صرفاً برای جمع‌آوری آمار می‌باشند و تهیه آمار با درصدی خطا قابل قبول است ولی HS مبنایی برای پرداخت مالیات است و هر کجا مساله پرداخت مطرح باشد، کوچکترین ابهام یا نارسائی مقدمه‌ای برای اختلاف و بهره‌برداری هر یک از دو طرف به نفع خود (صاحب کالا برای پرداخت مالیات کمتر و گمرک برای وصول مالیات بیشتر) خواهد بود. چنانچه طرح اولیه HS را نمانکلاتور آماری بروکسل (سال ۱۹۱۳) که بعداً در پیش نویس نمانکلاتور گمرکی جامعه ملل (نمانکلاتور ژنو ۱۹۳۶) مورد استفاده قرار گرفت و متعاقباً در سال ۱۹۵۱ مبنای تدوین نمانکلاتور بروکسل (سال ۱۹۷۶ با نام نمانکلاتور شورای همکاری گمرکی) و نهایتاً در سال ۱۹۸۸ تحت نام HS

4. CPC = CENTRAL PRODUCT CLASSIFICATION

5. BEC = CLASSIFICATION BY BROAD ECONOMIC CATEGORIES

6. SNA = SYSTEM OF NATIONAL ACCOUNTS

7. SITC = STANDARD INTERNATIONAL TRADE CLASSIFICATION

(که در سالهای ۱۹۹۲، ۱۹۹۶، ۲۰۰۲، ۲۰۰۷ و نهایتاً ۲۰۱۲ اصلاح شد) بدانیم، می‌توان گفت که سیستم هماهنگ شده در مجموع از سابقه تدوین به قدمت ۱۰۰ ساله برخوردار است، که همه روزه صدها هزار نفر مؤدی مالیاتی و کارکنان گمرک برای تعیین حقوق ورودی به آن مراجعه می‌نمایند. همین مساله لزوم دقت باعث گردیده که ۴ کمیته یعنی "کمیته سیستم هماهنگ شده"، "گروه پیش کمیته HS"، "گروه کاری HS" و "کمیته علمی" تشکیل و صدها متخصص طبقه‌بندی و علمی از کشورهای مختلف جهان در مقر سازمان جهانی گمرک در بروکسل در این کمیته‌ها گرد آمده و با صرف بیش از ۱۰۰۰۰ نفر ساعت کار در سال، آن را به روز در آورده، ابهامات و نارسایی‌های آن را رفع و اصلاح نمایند. رویه‌رفته می‌توان ادعا نمود که HS متونی است بسیار دقیق که بارها باید مطالعه شود و با هر مطالعه آن در جریان کار مطلب جدیدی درک می‌شود که پاسخگوی نیازهای طبقه‌بندی دقیق کالا به منظور اخذ حقوق و عوارض است. البته مراجعه به آن بعضاً مستلزم داشتن تخصص (شیمی، ایاف، ماشین آلات، ...) می‌باشد. لازم به توضیح است که علی‌رغم تمام کوششها برای تدوین متونی ساده ولی به لحاظ تنوع و گستردگی موضوع و کاربرد (طبقه بندی کالا برای استفاده در تعرفه‌های گمرکی) در مواردی بهرنج و درک دقیق آن با مشکلاتی همراه است.

ب- اغلب کشورهای جهان به خصوص اعضاء WTO با کاهش تعرفه‌ها و تعیین نرخ یکسان (FLAT RATE) برای کالاهای حدوداً مشابه تا حدود زیادی از مشکلات طبقه‌بندی کاسته اند ولی در کشور ما نرخهای متعدد حقوق ورودی برای کالاها تعیین گردیده، حتی زیر گروه یک ردیف تعرفه ممکن است دارای چندین نرخ تعرفه مثلاً بین ۴٪ تا ۶۰٪ باشد. لذا تعیین دقیق محل طبقه‌بندی یک کالا در HS در کشور ما از اهمیت زیادی برخوردار است و همین مساله لزوم حصول وقوف شایسته بر دقایق HS را بیشتر می‌کند.

ج- ماشین آلات و قطعات آنها که عمدتاً در فصول ۸۲ تا ۹۰ سیستم هماهنگ شده طبقه‌بندی شده اند، گرچه از اهمیت زیادی برخوردارند و به دلیل در حال صنعتی شدن حدود ۲۵٪ واردات کشور، را شامل می‌شود، ولی این کالاها بخشی از سیستم هماهنگ شده می‌باشند. لذا برای طبقه‌بندی ماشین آلات، اطلاع از اصول کلی طبقه‌بندی کالا در HS به خصوص اطلاع کامل از قواعد ۶ گانه که در اول نمائکلاتور HS آمده و پیش نیاز مطالعه این متون می‌باشد، الزامی است.

د- آشنایی با "ماشین آلات و قطعات آنها" می‌تواند از دیدگاههای مختلف مطرح گردد. مثلاً در یک حالت آموزش داده شود که "ماشین جوشکاری لیزری، فوتونی، ماوراء صوت، پالس مغناطیسی، پلاسمایی" در ردیف ۸۵۱۵ یا ماشین کار کردن روی مواد با همین مکانیسم (لیزر، فوتون، ماوراء صوت، ...) در ردیف ۸۴۵۶ یا میل لنگ در ردیف ۸۴۸۲ قابل طبقه‌بندی است. ولی گاهی ممکن است هدف از آموزش این باشد که مکانیسم و عملکرد لیزر، فوتون، پلاسماء، ماوراء صوت، پالس مغناطیسی، میل لنگ آموزش داده شود و تکنیکهای مربوطه تشریح گردد. حقیقتاً حالت دوم بسیار مشکل و مستلزم داشتن دانش تخصصی دانشگاهی در هر کدام از آنها می‌باشد. گرچه در یادداشتهای توضیحی HS که دائره المعارف جامعی می‌باشد توضیح مختصری در هر مورد داده شده است، ولی این کتاب بیشتر تکیه بر حالت اول یعنی نحوه طبقه‌بندی ماشین آلات طبقه بندی آنها بدون تکیه دقیق بر روی مکانیسم آنها دارد. علاوه اینکه این جلد عمدتاً مربوط به نحوه طبقه‌بندی قطعات ماشین آلات (توضیح درباره یادداشت ۲ قسمت شانزدهم) می‌باشد. البته تا جایی که امکان داشته کاتالوگ یا عکس و مختصر توضیحی در هر مورد ارائه گردیده است.

ه - بدیهی است با همه کوشش که بعمل آمده و سعی گردیده دقایق و نکات مربوط به یادداشت ۲ قسمت شانزدهم (طبقه‌بندی قطعات) روشن و توضیحات لازم ارائه گردد و همچنین عکس و کاتالوگ از کالاهای مربوط به فصول ۸۲ و ۸۳ (ابزار آلات به عنوان پیش درآمد ماشین آلات) به همراه نام انگلیسی و فارسی آنها تهیه گردد، معذالک از اشتباه و خطا بدور نبوده که راهنمایی مطالعه و استفاده کنندگان محترم موجب امتنان خواهد بود. در اینجا از دفتر آموزش و تحقیقات گمرک ایران که سعی وافر در ارتقاء سطح و تعمیم آموزش همکاران در امر بسیار حساس امور گمرکی دارد، تشکر می‌گردد.